

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 96/2019-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedu Mojmíra Mamojku a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou PROVENTUS advokáti s. r. o., Mostová 2, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ Mgr. Kristína Grausová, PhD., advokát, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práva podľa čl. 14 bod 1 prílohy č. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a práv podľa čl. 20 a čl. 47 Charty Európskej únie uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11 Co 18/2018 z 27. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I. Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. decembra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka“, spolu aj „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva podľa čl. 14 bod 1 prílohy č. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 20 a čl. 47 Charty Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 18/2018 z 27. septembra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola pôvodne pridelená sudkyni spravodajkyni Ivette Macejkovej, ktorej funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. V zmysle čl. X ods. 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 zo 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh“) bola táto vec s účinnosťou od 16. októbra 2019 prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Strakovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu prejednaná a rozhodnutá v treťom senáte ústavného súdu v zložení Mojmir Mamojka (predseda senátu), Peter Straka (sudca spravodajca) a Martin Vernarský.

3. Z obsahu sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovatelia boli v právnom postavení žalovaných v 1. a 2. rade v spore vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 19 C 34/2015, v ktorom sa žalobkyňa domáhala

určenia, že záložné právo zapísané na LV č. ■■■ pre katastrálne územie ■■■ na spoluvlastnícky podiel žalovaného v 1. rade (sťažovateľ) s veľkosťou ½ z nehnuteľnosti zriadené v prospech žalovanej v 2. rade (sťažovateľka) neexistuje, respektíve alternatívne vydania rozhodnutia, že záložná zmluva uzavretá medzi žalovanými (sťažovateľmi) je neplatná. Zo strany žalobkyne došlo následne v júni 2017 k späťvzatiu žaloby, s čím sťažovatelia v postavení žalovaných súhlasili. Okresný súd ich uznesením sp. zn. 19 C 34/2015 z 30. októbra 2017, ktorým rozhodol o zastavení konania, zaviazal na náhradu trov konania žalobkyne v plnom rozsahu.

4. Sťažovatelia sa proti výroku okresného súdu o náhrade trov konania odvolali a Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým uznesením sp. zn. 11 Co 18/2018 z 27. septembra 2018 uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania potvrdil a náhradu trov odvolacieho konania žalobkyni nepriznal.

5. Sťažovatelia namietajú, že oba sudy zaťažili svoje rozhodnutia vadami zmätočnosti, keďže *„nesprávne identifikovali právnu normu, na základe ktorej rozhodli o nároku na náhradu trov konania“*. Z odôvodnenia uznesenia okresného súdu podľa sťažovateľov *„nevyplýva, ktorú právnu normu vlastne na prípad aplikovali, keďže v texte je citované iba ustanovenie § 256 ods. 2 CSP, avšak v rámci nasledujúcich častí odôvodnenia súd odkazuje tak na ust. § 256 ods. 1 ako aj 2 CSP, ktoré však obsahujú reflexiu na dve rozdielne procesné situácie, čo neodstránil ani porušovateľ“*. Sťažovatelia tiež namietajú, že *«na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania aplikovali zásadu úspechu v spore (ust. § 255 CSP) miesto zásady procesnej zodpovednosti za zavinenie (ust. § 256 CSP), a to aj napriek tomu, že konanie bolo zastavené po späťvzatí žaloby; sudy po späťvzatí žaloby vyhodnocovali vykonané dokazovanie a formulovali svoje skutkové a právne závery o merite veci; tieto svoje nezákonne sformulované závery následne položili ako základ pre rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania; súd prvej inštancie si zamenil odôvodnenie uznesenia o zastavení konania s odôvodnením rozsudku vo veci samej, čo ako vadu rozhodnutia neodstránil ani porušovateľ; sudy okrem toho odôvodnili svoje rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania „spravodlivým usporiadaním*

vzťahov“ medzi stranami sporu, čím absolútne vybočili z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (ust. § 255 a 256 CSP)».

6. Sťažovatelia tvrdia, že porušovateľ (krajský súd) sa riadne a dôkladne nevysporiadal so všetkými odvolacími námietkami sťažovateľov a neodstránil ani v odvolaní identifikované nesprávne právne posúdenie veci. Postupom krajského aj okresného súdu tak podľa sťažovateľov došlo podľa „relevantnej judikatúry najvyšších súdnych autorít k zásadnému porušeniu práva na spravodlivý proces a práva na súdnu ochranu (čl. 6 bod 1 Dohovoru, čl. 48 ods. 1, ods. 2 Ústavy SR prvej vety, čl. 38 ods. 1, ods. 2 prvej vety Listiny)“.

Sťažovatelia ďalej uviedli, že „obsah základného práva na rovnosť podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR (detto čl. 37 ods. 3 Listiny primerane aj čl. 20 Charty EÚ), spočíva v tom, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania (osobitne sporového konania, ako aj iného civilného procesu) majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých podmienok“. Keďže konajúce súdy vo veci sťažovateľov „odignorovali jednoduché právo“, došlo podľa argumentácie sťažovateľov k „vážnemu narušeniu práva účastníka na spravodlivé súdne konanie“.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej takto nálezom rozhodol:

„a/ Základné právo sťažovateľov, konkrétne

- právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručenú čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

- právo na rovnosť účastníkov podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky;

- právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky;

- právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručenú čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd;

- právo na rovnosť účastníkov podľa čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd;

- právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd;

- právo zaručené podľa čl. 14 bod 1 Prílohy č. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach;

- právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 bod 1, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd;

- právo na spravodlivý súdny proces zaručené čl. 47 Charty EÚ,

- právo na rovnosť pred zákonom zaručené čl. 20 Charty EÚ,

bolo porušené uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k.: 11Co/18/2018-746 zo dňa 27. septembra 2018.

b/ Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. : 11Co/18/2018-746 zo dňa 27. septembra 2018 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

c/ Sťažovateľom sa priznáva spoločne a nerozdielne náhrada trov právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky voči porušovateľovi v rozsahu 100 %.

II. Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2

zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy rovní.

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

15. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

16. Podľa čl. 37 ods. 1 listiny všetci účastníci sú si v konaní rovní.

17. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

18. Podľa čl. 14 bod 1 prílohy medzinárodného paktu všetky osoby sú si pred súdom rovné. Každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje buď o jeho právach a povinnostiach, alebo o akomkoľvek trestnom obvinení vznesenom proti nemu. Tlač a verejnosť môžu byť vylúčené z celého konania alebo z jeho časti z dôvodov morálky, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti alebo vtedy, keď to vyžaduje súkromný záujem strán, alebo môžu byť vylúčené v rozsahu, ktorý je podľa prísnej mienky súdu nevyhnutný pri osobitných okolnostiach, keby zverejnenie prejudikovalo záujmy spravodlivosti; ale každý rozsudok vyneseny v trestnej alebo občianskoprávnej veci, s výnimkou prípadov, keď záujem mladistvých osôb vyžaduje iný postup alebo keď sa konanie týka manželských sporov alebo opatrovníctva detí, bude zverejnený.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

20. Podľa čl. 47 charty každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

Právna pomoc sa poskytuje osobám, ktoré nemajú dostatočné prostriedky v prípade, ak je táto pomoc potrebná na zabezpečenie efektívneho prístupu k spravodlivosti.

21. Podľa čl. 20 charty pred zákonom sú si všetci rovní.

22. Podľa § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

III. Posúdenie vecí ústavným súdom

23. Podstata sťažnosti sťažovateľov spočívala v tvrdenom porušení ich práv na súdnu a inú právnu ochranu, práv na spravodlivý proces, práv na rovnosť účastníkov v konaní a rovnosť pred zákonom a práv vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa ústavy, listiny, medzinárodného paktu, dohovoru a charty uznesením krajského súdu sp. zn. 11 Co 18/2018 z 27. septembra 2018. Napadnutým uznesením krajský súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti sťažovateľov nahradiť žalobkyni trovy konania. Konajúce súdy podľa sťažovateľov odignorovali jednoduché právo, ich rozhodnutia sú zmätočné, keďže nie je zrejmé, ktorú právnu normu aplikovali, na vec sťažovateľov použili zásadu úspechu v spore namiesto zásady procesnej zodpovednosti za zavinenie a nezákonne formulovali závery k meritu veci, hoci išlo o zastavenie konania po späťvzatí žaloby.

24. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci

samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

25. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01) a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

26. Ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 11 Co 18/2018 z 27. septembra 2018 v spojení s uznesením okresného súdu sp. zn. 19 C 34/2015 z 30. októbra 2017.

Vo vzťahu k výroku o povinnosti žalovaných nahradiť žalobkyni trovy konania okresný súd v uznesení sp. zn. 19 C 34/2015 z 30. októbra 2017 uviedol:

„11. O trovách konania súd rozhodol postupom podľa § 256 ods. 1, 2 CSP tak, že priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu voči žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne, nakoľko súd má za to, že takéto rozhodnutie o trovách konania zodpovedá spravodlivému usporiadaniu vzťahov medzi stranami sporu. Žaloba žalobkyne bola vzatá späť, ako už súd konštatoval vyššie, v priebehu konania, v čase, kedy súd vykonal náležité dokazovanie vo veci samej a na základe zhromaždených dôkazov v spisovom

materiáli dospel k záveru, že žaloba žalobkyne je dôvodná. Súd na poslednom pojednávaní dňa 4.5.2017 oboznámil strany sporu v súlade s § 181 ods. 2 CSP so svojim predbežným právnym posúdením veci, na základe čoho žiadala právna zástupkyňa žalovaných 1/ a 2/ časový priestor na oboznámenie s uvedenými závermi žalovaných a na prípadné predloženie ďalších návrhov na doplnenie dokazovania zo strany žalovaných. Z uvedeného dôvodu súd pojednávanie odročil na neurčito. Následne písomným podaním zo dňa 15.5.2017 právna zástupkyňa žalovaných súdu oznámila, že na základe súdom vysloveného predbežného právneho názoru na poslednom pojednávaní žalovaná 2/ v obave o zabezpečenie svojej pohľadávky dôrazne vyzvala žalovaného 1/ na predčasné vrátenie pôžičky. Z uvedeného dôvodu žalovaný 1/ svoju pôžičku voči žalovanému 2/ v celosti riadne vrátil 12.5.2017. Zánikom zabezpečenej pohľadávky tak zaniklo aj záložné právo, ktorého neexistencia, či neplatnosť je predmetom tohto konania. Až na podklade tohto úkonu žalovaných, zobrala žalobkyňa svoj žalobný návrh späť a žiadala konanie zastaviť, keďže odpadol predmet konania.

12. Súd má preto za to, že k zastaveniu konania nedošlo na základe okolností, ktoré by v priebehu konania spôsobila žalobkyňa, avšak na základe tej skutočnosti, že konaním žalovaných 1/ a 2/ zanikla opodstatnenosť žalovaného nároku žalobkyne. Súd na základe rozsiahleho dokazovania zameraného predovšetkým na skutočnosti tvrdené žalobkyňou v žalobe, teda že žalobca mal dostatok finančných prostriedkov, a naopak žalovaná nedisponovala finančnými prostriedkami na to, aby došlo k uzatvoreniu sporenej zmluvy o pôžičke, dospel k presvedčeniu, že uvedené tvrdenia žalobkyne sú pravdivé. Žalovaný 1/ bol až do r. 2011 spoločníkom spoločnosti [REDAKOVANÉ] a spoločníkom spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktoré podiely v týchto spoločnostiach previedol na svoju dcéru (právnou zástupkyňu v tomto konaní), pričom v týchto spoločnostiach ďalej pôsobil vo funkcii prokuristu až do roku 2014. Z daňových priznaní daných spoločností vyplynulo, že uvedené spoločnosti vykazovali v rokoch 2006 - 2011 kladný hospodársky výsledok. Samotný žalovaný 1/ mal príjem z uvedenej spoločnosti za dotknuté roky cca vo výške cca 1 000 000,- Sk (vid' čl. 439 vyplatený zisk za rok 2006 vo výške 1.111.038,-Sk; čl. 532 vyplatený zisk za rok 2007 vo výške 1.047.985,-Sk), ďalší príjem mal v marci 2012 z predaja motorového vozidla zn. Hobby (vid' čl. 475 podiel na žalovaného 1/ z kúpnej ceny pripadajúci vo výške 12 000,-€), v r. 2011, 2012 boli na jeho účet pripísané vklady

v nemalých výškach a navyše (ako už bolo konštatované vyššie) v r. 2011 previedol svoje obchodné podiely v prosperujúcich spoločnostiach na svoju dcéru. Súd taktiež neuveril tvrdeniam žalovaného 1/, že uvedené obchodné podiely previedol na svoju blízku osobu v r. 2011 práve z toho dôvodu, že mal zdravotné problémy, nakoľko dôvodom poskytnutia pôžičky zo strany žalovanej 2/ v r. 2012 mala byť (podľa jeho vyjadrenia v konaní pred súdom) práve tá skutočnosť, že mal ďalšie podnikateľské plány a plánoval ďalšie podnikateľské aktivity. Naopak, pokiaľ ide o žalovanú 2/, súd zistil, že v období poskytnutia pôžičky žalovanému 1/ mala síce aktívne oprávnenia na podnikateľskú činnosť, avšak podľa predložených daňových priznaní (čl. 552 a nasl.) vykázala v r. 2011 a 2012 stratu z podnikania a navyše v marci v r. 2012 mala, podľa vlastného vyjadrenia (čl. 549), vyplatiť dlhy pochádzajúce z manželstva po zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Žalovaná 2/ súdu hodnoverným spôsobom počas celého konania nepreukázala, že takouto vysokou finančnou hotovosťou v čase poskytnutia peňažných prostriedkov žalovanému 1/ disponovala a z akých zdrojov. Z vyššie uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že uvedené tvrdenia žalovaných 1/ a 2/ vyznievajú rozporuplne a účelovo a nemajú oporu vo vykonaných dôkazoch. Súd dospel na základe vykonaného dokazovania k záveru, tak ako to tvrdila v konaní žalobkyňa, že k faktickému požičaniu peňažných prostriedkov zo strany žalovanej 2/ žalovanému 1/ nikdy nedošlo. Z uvedených dôvodov tak nemohol vzniknúť ani akcesorický zmluvný vzťah - záložné právo, ktorého existencia, resp. neexistencia bola predmetom tohto konania.

13. Z vyššie uvedených dôvodov má súd za to, že vedenie tohto konania zapríčinili jednoznačne žalovaní 1/ a 2/ svojim konaním, keďže, súd sa na základe vykonaného dokazovania stotožnil s názorom žalobkyne, že títo medzi sebou vykonali fiktívne právne úkony (zmluva o pôžičke, zmluva o zriadení záložného práva), bez existencie ktorých by následne nedošlo ani k tomuto súdnemu konaniu, ktoré iniciovala žalobkyňa. “

27. Krajský súd napadnutým uznesením sp. zn. 11 Co 18/2018 z 27. septembra 2018 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania, keďže sa stotožnil s jeho skutkovými a právnymi závermi. V podstatnom krajský súd uviedol:

«V zmysle platnej právnej úpravy, zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie, vyjadrená v § 256 C.s.p. znamená, že trovy je povinná nahradiť tá zo strán, ktorá zaviniła,

že vznikli. Pojem „procesné zavinenie“ použitý v ustanovení § 256 C.s.p., sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska. Prvkom zavinenia môže byť aj odpadnutie predmetu sporu, ktoré nie je možné pričítať na ťarchu toho, kto sa iba bránil. Ak sa pre správanie žalovaného vzala späť žaloba, ktorá bola podaná dôvodne, je žalovaný povinný nahradiť trovy konania, pretože nesporne zaviniť zastavenie konania. Dôvodnosť žaloby sa posudzuje procesné a bez ohľadu na to, aký by bol výsledok konania, keby k späťvzatiu žaloby nedošlo.

Záver okresného súdu o tom, že v prejednávacom spore zaviniť zastavenie konania žalovaní 1/ a 2/, považuje odvolací súd za správny. Na základe okresným súdom vysloveného predbežného právneho názoru na poslednom pojednávaní žalovaná 2/ v obave o zabezpečenie svojej pohľadávky vyzvala žalovaného 1/ na predčasné vrátenie pôžičky, ktorý jej svoju pôžičku v celosti vrátil dňa 12.05.2017, čím došlo k zániku zabezpečenej pohľadávky, a teda aj k zániku záložného práva, ktorého neexistencia, či neplatnosť bola predmetom tohto sporu. Návrh na výmaz ťarchy z katastra nehnuteľností bol podaný dňa 07.06.2017. Až na podklade tohto úkonu žalovaných, zobrala žalobkyňa svoj žalobný návrh späť a žiadala konanie zastaviť, keďže odpadol predmet sporu. Súd prvej inštancie preto správne konštatoval, že konaním žalovaných 1/ a 2/ zanikla opodstatnenosť žalovaného nároku žalobkyne.»

28. S námietkou sťažovateľov (žalovaných), že okresný súd v uznesení citoval nesprávne ustanovenie Civilného sporového poriadku, a teda nebolo zrejmé, na základe akej právnej normy okresný súd o náhrade trov konania rozhodol, sa krajský súd vysporiadal tak, že uviedol:

„Skutočnosť, že súd prvej inštancie v bode 9. uznesenia citoval ustanovenie § 256 ods. 2 C.s.p. a v odôvodnení uznesenia poukázal na § 256 ods. 1 C.s.p. nespôsobuje nesprávnosť napadnutého uznesenia, pretože z odôvodnenia uznesenia jednoznačne vyplýva, že súd prvej inštancie rozhodol podľa § 256 ods. 1 C.s.p.“

29. Vo vzťahu k ďalšej námietke sťažovateľov, v ktorej namietali, že okresný súd prejedukuje meritum veci, hoci rozhodol o zastavení konania, krajský súd konštatoval:

„Ani námietka žalovaných 1/ a 2/ o tom, že súd prvej inštancie v bodoch 11. a 12. uznesenia prednášal svoje skutkové závery, právne hodnotenia merita veci vyhodnocoval vykonané dokazovanie vo veci samej, nie je dôvodná. Súd prvej inštancie z dôvodu posúdenia zavinenia zastavenia konania určil, ktoré skutkové tvrdenia medzi stranami považuje za sporné a ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, v dôsledku čoho dospel k presvedčeniu, že tvrdenia žalobkyne sú pravdivé, a preto vyjadril svoj predbežný právny názor, že žaloba žalobkyne je dôvodná. Na základe tohto predbežného právneho názoru súdu prvej inštancie následne žalovaný 1/ svoju pôžičku voči žalovanej 2/ v celosti vrátil, čím zaniklo záložné právo, teda konaním žalovaných 1/ a 2/ odpadol predmet sporu. Okresný súd následne správne konštatoval zavinenie strán sporu na zastavení konania pri rozhodovaní o trovách konania.“

30. V okolnostiach tejto veci chce ústavný súd poukázať aj na svoju konštantnú judikatúru, v zmysle ktorej rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi prislúcha zásadne týmto súdom. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne preskúmava rozhodnutie všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08).

31. Ústavný súd pri aplikovaní uvedených všeobecne formulovaných zásad na daný prípad predovšetkým z právneho hľadiska konštatuje, že § 256 ods. 1 CSP (na základe ktorého všeobecné súdy otázku náhrady trov posudzovali) je z obsahového hľadiska v podstate zhodný so skorším § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý stratil účinnosť 30. júna 2016. Nie je preto dôvod neaplikovať ustálenú judikatúru všeobecných súdov, ktorá sa týka § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Pri použití § 146 ods. 2 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku treba otázku, či účastník konania zaviniť, že konanie muselo byť zastavené, posudzovať podľa procesného výsledku. Ak došlo k zastaveniu konania v dôsledku späťvzatia návrhu, možno

odporcovi uložiť povinnosť nahradiť trovy zastaveného konania v prípade, ak pre jeho správanie bol vzatý späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne (II. ÚS 569/2017).

32. Zastavenému konaniu o určení neexistencie záložného práva predchádzalo konanie vedené na okresnom súde medzi žalobkyňou a sťažovateľom o vysporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti pod sp. zn. 4 C 71/2012. Po skončení tohto konania žalobkyňa zistila, že na podiel sťažovateľa vo výške 1/2 (žalovaného v 1. rade) je v katastri na uvedenej nehnuteľnosti zapísané záložné právo v prospech sťažovateľky (žalovanej v 2. rade). Toto záložné právo znemožňovalo výkon rozhodnutia, ktorým bol nariadený predaj nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve žalobkyne a sťažovateľa. Žalobkyňa sa preto žalobou domáhala voči sťažovateľom ako žalovaným v 1. rade a 2. rade určenia, že záložné právo na nehnuteľnosti, ktorej je podielovou spoluvlastníčkou, neexistuje, alternatívne určenia, že záložná zmluva uzavretá medzi sťažovateľmi je neplatná. Zriadenie záložného práva na nehnuteľnosti na základe pôžičky, ktorú mala sťažovateľka (žalovaná v 2. rade) poskytnúť sťažovateľovi (žalovanému v 1. rade), ktorí spolu žijú v spoločnej domácnosti, považovala žalobkyňa za účelové.

Ako ústavný súd z odôvodnenia uznesenia okresného súdu sp. zn. 19 C 34/2015 zistil, sťažovatelia (žalovaní) so žalobou nesúhlasili a žiadali ju zamietnuť v celom rozsahu. Žalobkyňa vzala žalobu späť v priebehu konania v čase, keď už okresný súd vykonal podrobné dokazovanie vo veci samej a na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. Potom, ako okresný súd na poslednom pojednávaní 4. mája 2017 oboznámil strany sporu v súlade s § 181 ods. 2 CSP so svojím predbežným právnym posúdením veci, aj pod vplyvom tohto právneho názoru okresného súdu mala sťažovateľka (žalovaná v 2. rade) „dôrazne“ vyzvať sťažovateľa (žalovaného v 1. rade) na predčasné vrátenie pôžičky. Podľa oznámenia sťažovateľov adresovaného okresnému súdu sťažovateľ svoju pôžičku sťažovateľke riadne vrátil a zánikom zabezpečenej pohľadávky zaniklo aj záložné právo, ktorého neexistencia, prípadne neplatnosť bola predmetom sporu v merite veci. Až na základe tohto úkonu sťažovateľov žalobkyňa vzala žalobu späť a žiadala konanie zastaviť, keďže odpadol predmet konania.

33. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu k záveru, že v tomto prípade nemožno hovoriť o extrémnom vybočení krajského súdu pri interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku o náhrade trov konania v prípade späťvzatia žaloby žalobcom. Je nepochybné a zrejmé, že okresný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania aplikoval zásadu procesnej zodpovednosti za zavinenie uvedenú v § 256 ods. 1 CSP, čo jednoznačne konštatoval aj krajský súd. V tejto súvislosti musel okresný súd posúdiť dôvodnosť podanej žaloby a skutočnosť, či k jej späťvzatiu došlo na základe správania žalovaných, teda sťažovateľov v tejto veci. Okresný súd aj krajský súd, ktorý napadnutým uznesením rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil, dospeli na základe dokazovania, ktoré bolo do momentu výmazu záložného práva v merite veci realizované, k opodstatnenému záveru, že žaloba bola podaná dôvodne. Späťvzatie žaloby zo strany žalobkyne bolo až dôsledkom splnenia záväzku medzi sťažovateľom a sťažovateľkou a výmazom záložného práva, t. j. keď predmet sporu odpadol.

Ústavný súd neidentifikoval v tomto závere všeobecných súdov žiadne známky svojvôle či arbitrárnosti, najmä vzhľadom na už popísaný skutkový stav, ktorý nepochybniteľne vyplýva aj z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu. Krajský súd sa vysporiadal s námietkami sťažovateľov relevantne a dostačujúco. Ak sťažovatelia namietali, že všeobecné súdy mali absolútne vybočiť z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku tým, že odôvodnili svoje rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania aj „*spravodlivým usporiadaním vzťahov*“ medzi stranami sporu, nemožno im podľa ústavného súdu prisvedčiť, keďže aj ústavný súd už judikoval, že ustanovenie § 256 ods. 1 CSP sleduje v prvom rade spravodlivé usporiadanie vecí, a preto je nevyhnutné pri jeho výklade uprednostniť výklad umožňujúci presadenie cieľa zákonodarcu (II. ÚS 49/2018).

34. Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutým uznesením krajského súdu nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

35. V súvislosti s namietaným porušením práv na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 14 bodu 1 paktu a práv vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia žiadnym spôsobom nešpecifikovali, ako mali byť napadnutým uznesením krajského súdu porušené uvedené práva, a ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia neidentifikoval nič, čo by naznačovalo, že by k porušeniu týchto práv sťažovateľov došlo. Ústavný súd preto dospel k záveru, že medzi namietaným porušením týchto práv sťažovateľov a napadnutým uznesením neexistuje príčinná súvislosť a je potrebné aj túto časť sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

36. Sťažovatelia v sťažnosti medzi namietanými porušeniami svojich základných práv označili aj čl. 20 charty (právo na rovnosť pred zákonom) a čl. 47 charty (právo na spravodlivý súdny proces). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že vo veci sťažovateľov, kde všeobecné súdy rozhodovali o náhrade trov konania pri späťvzátí žaloby, sa už na prvý pohľad neaplikuje právo Európskej únie, a preto charta nie je na vec sťažovateľov aplikovateľná (obdobne I. ÚS 641/2017, III. ÚS 426/2016, III. ÚS 646/2016, II. ÚS 45/2017, II. ÚS 123/2017). Ústavný súd preto aj túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

37. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov obsiahnutými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2019

Mojmír Mamojka
predseda senátu